

### Darn Cefnogol Buddion Dwyieithrwydd ac Amlieithrwydd

Yn ôl (Languages.org, 2018) mae 56% ô poblagaeth y byd nai llai yn dwyieithog neu yn amlieithog, ac pe bai nhw wedi llwyddo hyn trwy dysgu'n cydamserol, lle mae'r ddwy iaith yn cael eu caffael ar yr un pryd, neu yn dilyniannol, lle mae'r ail iaith yn ddatblygu'n hwyrach, mae'r buddion yn profi i fod yn enfawr. Un enghraifft o hyn yw Colin Baker, sydd yn credwr fawr mewn effeithiau buddiol o fod yn dwyieithog, dywedodd, "I lift my hat every day to my parents for bringing me up bilingually. It is the greatest gift they have ever given me, and I lift off my hat to all other parents who have done, are doing, or thinking about doing the same" ('A Parents' and Teachers' Guide to Bilingualism', 2007). Credaf Lennonberg, fod rhaid dysgu'r ail iaith cyn ein fod yn 20 mlwydd oed, ond taw'r oedran mwyaf buddiol a llwyddiannus yw o genedigaeth lan hyd at 7, felly ein plentyndod gynnar. Wrth cyflwyno plant i fwy nag un iaith o oedran ifanc, yn ôl (Kamenetz,A, 2016) mae ei ymennydd yn datblygu yn niferoedd o ffyrdd buddiol o ganlyniad, er enghraifft, mae plant dwyieithog yn dysgu i talu sylw ynghyd ag teimlo empathi yn gynnar iawn. Y rheswm dros hyn yw, gan ei fod yn siarad â amrywiaeth o pobl yn wahanol ieithoedd, mae'n orfodi iddo i reoli a cofio pryd i defnyddio pa iaith, efallai yn cofio wynebâu a leoliadau ac yna yn cysylltu a'i gilydd. O ganlyniad i hyn, meddai Sorace, 'bilingual children as young as three have demonstrated a head start on tests of perspective-taking and theory of mind- both of which are fundamental social and emotional skills'. Yn ogystal a hyn, yn ifanc iawn mae plant dwyieithog yn dechrau dangos arwyddion o ymgysylltiad a perfformiad well o fewn ysgol, yn ôl astudiaeth gynhalwyd gan Thomas,W a Collier, V, lle wnaeth cyhoeddi 'compared with students in English-only classrooms, dual language students have somewhat higher test scores and somehow seem to be happier in school. Attendance is better, behavioural problems fewer, parental involvement higher' (Benefits of Bilingual Education, 2016). Mae ganddynt buddion meddwl datgyfeiriol lawer yn well i gymharu a plant sydd yn unig â un iaith, efo'r allu i uno cysyniadau sydd ddim fel arfer yn perthyn i'w gilydd. Yn ogystal â'r buddion ynghyd â'r ffyrdd mae fod yn dwyieithog yn datblygu ein ymennydd, mae dysgu'r ail iaith yna yn gallu cael effaith cadarnhaol yn diwylliannol hefyd. Er enghraifft, efo'r gallu i newid rhwng ieithoedd wrth ystyried ein cwmni â'n amgylchedd ar y pryd, o oedran ifanc iawn mae plant yn ddechrau deall a gwerthfawrogi fod gwahaniaethau i gael ym mhob man, megis, efallai fod rhai plant yn siarad iaith hollol wahanol i'w rhieni i gymharu a nhw. Ac o ganlyniad i hyn, credaf Anna Kamentz, fod y plant yma yn dangos llai o hiliaeth a rhagfarn fel oedolion, ond fwy o oddefgarwch, wrth ddweud for dosbarthiadau sydd yn gartref i dwyieithrwydd ac hyd yn oed amlieithrwydd yn helpu plant o bob cefndir i fod yn hollol cysurus efo amrywiaeth a gwahanol ddiwylliannau.

Fel mae Erthygl 30 yn nodi, 'Os ydych yn aelod o grwp ethnig lleiafrifol mae gennych yr hawl i fwynhau eich diwylliant eich hunan, arfer crefydd eich hunain a defnyddio iaith eich hunain' ac felly, fel oedolion, mae'n holl bwysig i ni gwybod beth sydd angen arnom wrth i ni ceisio cefnogi plant sydd â cymraeg neu saesneg fel iaith ychwanegol, wrth yn amlwg ystyried yr holl ffactorau. Fe all un o'r rhwystrau yma fod o ganlyniad i teimladau ac agwedd y rhieni tuag at cyflwyno iaith newydd, efallai iaith nad ydynt eu hunain yn gallu siarad, ac wrth gwrs mae'n rhaid i ni parchu dymuniadau rhieni. Yn ôl Demi a Strand, mae

plant sydd yn dwyieithog a mantais dros y plant sydd yn uniaith erbyn diwedd KS4, ac er mwyn i ni sicrhau fod pob plentyn â'r cyfle i caffael ar yr ail neu hyd yn oed y trydydd iaith o'r ddechrau, mae'n allweddol ein fod yn gweithio'n agos gyda'r teulu. Er mwyn wneud hyn, ddylem dechrau gan cyfarthrebu a gweithio'n agos efo'r rhieni, eu cynnwys mewn gweithgareddau ac arferion er mwyn dechrau integreiddio diwyllianau a ceisio newid yr agweddau â'r stigma. Yghyd â hyn, mae sefydliadau megis, 'Coffi a Chlonc' yn perfffaith ar gyfer rhieni sydd am dechrau cael caffael ar y iaith o fewn amgylchedd cymunedol sydd yn teimlo'n ddiogel heb unrhyw dyfarniad. Roedd Vygotsky yn credu'n gryf yn y ffaith taw rhieni yw addysgwyr cyntaf plant, ac yn cytuno â hyn, fe wnaeth (Brooks, 2011) nodi 'a child spends most of their time with their parent(s) during their early development, therefore emphasizing the importance of modelling positive behaviour for the child'. Felly, er mwyn ceisio hyby dwyieithrwydd ac amlieithrwydd mae'n rhaid i ni fel oedolion sylweddoli ein fod yn modelu rôl, sydd yn olygu os mae'r athrawon o fewn y leoliad yn dangos ei fod yn hapus, hawdd ac yn bwisig i, er enghraifft defnyddio'r iaith gymraeg a'r saesneg bob dydd, ac yna hybu'r teuluoedd i wneud yr ur peth, mae'r plant yn lawer fwy debygol o llwyddo i dysgu'r ail iaith yn gynharach. O fewn yr leoliad, fel gweithwyr allweddol, wrth i ni bwrw ati i ddysgu trwy'r cwricwlwm, mae yna amrywiaeth o syniadau er mwyn cefnogi datblygiad yr iaith newydd, megis defnyddio'r dull trochi, sydd yn cael i defnyddio yn rhan fwyaf o mudiadau meithryn, y dull brechdan, lle rydym yn ail adrodd y gair drosodd, defnyddio lluniau ac hyd yn oed 1 ar 1 cefnogaeth. Mae Cymru yn enghraifft perfffaith o wlad sydd yn llawn leoliadau Cymraeg sydd yn croesawi plant sydd efallai yn dod oddi cartref Saesneg iaith cyntaf, neu amrywiaeth o ieithoedd arall, felly i helpu efo hyn, fe wnaeth y Llywodraeth Cymru datblygu'r Curriculum Cymreig yn 2003. Ei pwrpas yw i darparu arweiniad i ysgolion wrth iddynt ceisio dilyn cynllawiau cwricwlwm wrth llwyddo i darparu blas Cymreig ar bynciau a gweithgareddau, mae hyn yn rhan enfawr o'r cyfnod sylfaen gan ei fod yn hybu diwylliant cymreig yn ifanc iawn. O fewn lleoliadau blynyddoedd cynnar, mae yna pwyslais i'r gweithwyr allweddol sicrhau fod y plant i gyd yn cyrraedd safonau a targedau, ac wrth weithio efo'r cwricwlwm cymreig mae yn gallu hyrwyddo'r iaith wrth addasu gweithgareddau. Mae lawer o ysgolion a mudiadau meithryn yn defnyddio dylanwad cymeriadau poblogaidd, megis Sali Mali ac Mr Urdd.

Wrth fyfyrrio ac asesu'r fideo weithgaredd wrth hefyd ystyried popeth, maent yn rhoi esiampl dda o fel i ceisio bwydo'r iaith gymraeg i plant sydd yn ceisio dysgu. Wrth defnyddio'r dull brechdan ar gyfer y geiriau allweddol, megis glaw, eira, haul ac yn y blaen, ond yn defnyddio mwy o'r dull trochi trwy gydol gweddill y weithgaredd, ac mae hyn yn profi yn llwyddiannus efo rhan fwyaf o meithrynfeidd yng Nghymru. Mae'r weithgaredd yn un syml ac yn hawdd i'w ddilyn, felly mae plant yn dilyn yn weddol hawdd. Yn ogystal a fod y geiriau saesneg yn cael i defnyddio ar gyfer hybu'r plant saesneg iaith cyntaf i deall yn fwy, mae hefyd yn buddiol i plant cymraeg iaith cyntaf gan efallai fod rhai ohonynt ddim yn clywed unrhyw saesneg.

Rhestr Cyfeirnod

Kamentz, A. (2016) *6 Potential Brain Benefits of Bilingual Education*. Available at: <http://www.npr.org/selections/ed/2016/11/29/497943749/6-potential-brain-benefits-of-bilingual-education>. (Accessed: 1<sup>st</sup> May, 2019).

Llywodraeth Cymru (2017) *Welsh in Education*. Cathays Park: Cardiff (Accessed at: May 1<sup>st</sup>, 2019)

Llywodraeth Cymru (2003) *Developing the Curriculum Cymreig*. Thames Ditton: Surrey. (Accessed: 28<sup>th</sup> March, 2019).

Raikes, H et al. (2016) *Use of the home language in preschool classrooms and first – and second – language development among dual – language learners*. (Accessed: 2<sup>nd</sup> April, 2019).